

РІКА-КОРОЛЕВА

ЗАТОК ШЕґЮНСО

ФРАНЦІЇ

ЗАТОК БЛІД

Споконвіку цивілізації виникали і розвивалися біля джерел прісної води, якими слугували річки. „Колисками” світових цивілізацій стали водні артерії, як-от Ніл, Євфрат, Хуанхе, Інд, Усумасінта. До цього списку належить і наш славетний Дніпро, який згадувався ще у V ст. до н. е. у роботах давньогрецького філософа Геродота.

Сьогодні ми познайомимось з однією з таких „колисок” Західної Європи – рікою Луарою. Французи називають її „рікою-королевою”, оскільки для них це не просто водна артерія, а справжнісінька історична вісь, навколо якої розбудовувалася сучасна Франція: вона була ареною історичних подій, по ній проходили найважливіші торгові шляхи, її узбережжя обирали для зведення своїх палаців французькі королі та знать.

Географічне положення

Частина південних територій Франції займає Центральний масив – малонаселена гірська місцевість, край згаслих вулканів та пасовищ. На його південно-східній околиці розташовані гори Севенни. Звідси, недалеко від села Сент-Елалі, на висоті 1 408 м бере початок найдовша (1 012 км) ріка Франції – Луара. Площа її водозбірного басейну – 117 054 км², що становить понад 20 % континентальної Франції. На своєму шляху Луара перетинає східні й північні схили Центрального масиву, а потім потрапляє на територію Паризького басейну (Північно-Французької низовини). Тут швидкість її течії різко падає і Луара перетворюється на спокійну рівнинну річку з численними затоками і мілинами. По дорозі до океану Луара бере води численних приток. Найбільші з них: Альє, Шер, Сарт, Ендр, В'єна. У місті Сен-Назер річка впадає в Атлантичний океан. Витрата води в місці впадання її в океан становить приблизно 931 м³/с. За цим показником Луара поступається лише двом французьким річкам: Рейну і Роні.

Ріка є судноплавною лише у нижній течії поблизу Нанта та Сен-Назера. У грудні-січні Луара особливо повноводна – вода сходить лише ближче до літа. Береги її утворені білим вапняком, який раніше використовували для будівництва храмів та палаців. Крихкий

туф уривчастих берегів також споконвіку слугував будівельним матеріалом. Благодатні землі долини Луари багаті дивовижними пейзажами: виноградниками, соняшковими полями, річками і світлими лісами під сліпучо-блакитним небом.

Луара та людина

Крихіткі породи долини Луари, у яких під дією вітру та водної ерозії формувалися природні печери, придатні для життя та захисту від тварин і ворогів, наявність прісної води та їжі сприяли тому, що перші поселення сформувалися тут ще 20 тис. років тому. Пізніше околиці цієї дивовижної річки слугували прихистком чисельним кельтським племенам.

Понад шість століть територією сучасної Франції, а отже, і долиною Луари, володіла Римська імперія. За період її правління відбулося об'єднання значної кількості племен, закладено велику кількість міст (зокрема, Париж та Ліон).

Славна історія долини починається приблизно у IX столітті, коли на арену виходять англійський та французький королівські двори, які тривалий час вели міжусобні війни. З метою оборони своїх земель феодали будували фортеці з донжонами¹. Протягом трьох століть землі Луари переходили то англійцям, то французам.

У 1205 році король Франції Філіп Август відвоював провінцію Анжу у короля Англії. Проте суперечка про приналежність французьких земель тривала до закінчення Столітньої війни. Коли долина Луари була звільнена, спадкоємці дофіна, який у результаті став королем Франції Карлом VII, із задоволенням будували на її берегах свої резиденції і тривалий час жили в них.

¹Донжон – головна і найкраще укріплена вежа замка; останній пункт оборони.

Троглодити

Слово „троглодит“ (від давн.-грец. „τρῳύλη“ – „печера, порожнина“ і „δύειν“ – „проникати, занурюватися“) у французькій мові існує з XII століття. Його поява пов'язана з тим, що в XI столітті з прибережних скель річок Луари та Шер почали видобувати каміння та черепашник для будівництва славетних замків долини Луари. Шахтарі, що добували будівельний матеріал із глибини понад 20 м, облаштовували своє житло біля входу в шахти або в уже спустошених копальнях. Тож троглодитами стали називати людей, що живуть у печерах. Більш „стародавні“ троглодити жили в природних печерах, які річки виточили в піщаних або черепашкових скельних породах. І зараз на території долини Луари залишилися люди, що використовують печери як житло і господарські приміщення для розведення тварин, вирощування грибів, зберігання та витримки вин.

Замки Луари

Замки на Луарі стали втіленням могутності та розквіту своїх засновників. Просвітлені монархи запрошували сюди найвідоміших поетів та художників, тут дарували своїм фавориткам цілі маєтки, на балах співали трубадури. На Луарі кипіли пристрасті, витрачалися цілі статки. В епоху Ренесансу багато замків перебудували. Запрошені італійські майстри (серед них – видатний італійський вчений, дослідник, винахідник, художник і архітектор Леонардо да Вінчі) перетворили середньовічні фортеці на казкові палаци. Замки Луари є відображенням того часу.

Усього в середній та нижній течії долини Луари приблизно 300 замків, кожен з яких має свою історію. З них для відвідування відкрито приблизно 60. Вони належать державі або приватним власникам. Найвідоміші з них:

ЗАМОК ШАМБОР

ЗАМОК ШАМБОР

проектувався як мисливська резиденція короля Франциска I Валуа. Навкруги розлігся Солонський заповідний ліс, повний кабанів, косуль, оленів. В архітектурі замка виділяється багаторусна вежа – донжон, з якої гості мали змогу спостерігати за полюваннями, турнірами та парадом, які тут проходили. Цікавинкою маєтку є подвійні гвинтові сходи, які мають два паралельні входи: люди, які йдуть по різних „гілках” цих сходів, не можуть побачити один одного і залишаються невідомими. Вважається, що проект цих сходів належить Леонардо да Вінчі.

Чотирикутний **ЗАМОК БЛУА** було побудовано у XIII столітті як королівську резиденцію. Над головним входом видніється статуя короля Людовика XII. Стіни замка прикрашають емблеми двох королів: Людовика XIV – дикобраз, колючки якого символізували міць, та Франциска I – саламандра у вогні (символ непереможності). Тут, за наказом короля Генріха III, у 1588 році підступно вбили одного з лідерів Католицької ліги герцога де Гіза.

ЗАМОК ШІШОН збудовано у X столітті графом Блуа Тібо I. До кінця XII століття замок належав англійцям, тут особисто бував король Річард I Левове Серце. Після переходу замка до французів у його стінах відбулася не одна знакова подія: у 1308 році були ув'язнені лицарі ордену тамплієрів; 1429 року відбулася зустріч Жанни

ЗАМОК ШАМБОР

ЗАМОК БЛУА

д'Арк і дофіна Карла VII; у 1634 році власником замка став добре відомий за романами Олександра Дюма кардинал Рішельє, який тут усамітнювався, щоб вберегти себе від змов при дворі.

ЗАМОК ШЕНОНСО, відомий також як „Дамський замок”, будувався у 1513–1521 роках. Він належав Франциску I Валуа. Його син, Генріх II, подарував Шенонсо своїй фаворитці – Діані де Пуатьє. Міст, який вона наказала збудувати через ріку, наразі є своєрідною візитівкою замка. Після смерті Генріха II його дружина, Катерина Медичі, виселила суперницю із замка і наказала добудувати двоповерхову галерею на мосту. Потім замок за заповітом перейшов дружині Генріха III – Луїзі Лотарингській, яка після смерті чоловіка тут усамітнилася і навіть оформила одну з кімнат як склеп: задрапувала стіни чорною тканиною із зображенням кісток та хрестів, а сама прийняла обітницю білого трауру. Тут, слугуючи секретарем

ЗАМОК ШІШОН

ЗАМОК КЛО-ЛЮСЕ

дружини банкіра Клода Дюпена, багато часу провів сам Жан-Жак Руссо. Мадам Дюпен, яка була покровителькою мистецтва, науки та культури, здобула таку повагу у своїх підданих, що під час Французької революції Шенонсо був чи не єдиним замком, який не розорили, оскільки самі селяни стали на захист Шенонсо та своєї володарки.

🌐 **ЗАМОК КЛО-ЛЮСЕ** було зведено у 1477 році як невелику садибу для фаворита короля Етьєна Лелу. Карл VIII зробив з неї королівську резиденцію, запросивши для цього майстрів з Неаполя. Майбутній король Франциск I провів тут свою юність. Та для багатьох людей з усього світу Кло-Люсе цікавий зовсім іншим: на початку 1516 року тут оселився видатний майстер того часу – Леонардо да Вінчі, якого до Франції запросив Франциск I. Король зустрів його з пошаною і прохав „дозволити проводити з ним бесіди“, за що Леонардо отримував платню – 700 екю в рік. Особливу цікавість представляє колекція макетів машин, розміщених у дворі замка, збудованих за кресленнями Леонардо: прототипи літака, гвинтокрила, автомобіля, танка, розвідного мосту, парашута. Замок Кло-Люсе розташований зовсім поряд із Амбуазом і з'єднаний з ним таємним ходом.

ЗАМОК ГЛИБУ АНЖЕ

ЗАМОК ЮССЕ

ЗАМОК АМБУАЗ

🌐 Саме у каплиці **ЗАМКА АМБУАЗ** у 1519 році поховали генія свого часу – Леонардо да Вінчі. Цей замок був свідком багатьох трагічних подій: загадкової смерті Карла VIII; жорстокої розправи над гугенотами у 1560 році за невдалий напад на герцогів де Гізів; тут у різний час були ув'язнені сюрінтендант Фуке (1663 рік) та емір Алжиру Абд-ель-Кадер (1848–1852 роки). Амбуаз – один із небагатьох замків, який 1872 року, за рішенням французької влади Третьої республіки, повернено королівському дому Капетингів, який нині представлений графом Паризьким.

🌐 **ЗАМОК ЮССЕ**, зведений ще у VI столітті, належав різноманітним дворянським родинам. Вважається, що саме цей замок із чисельними білими баштами, що чітко виділяються на фоні похмурого лісу, який оточує замок, надихнув Шарля Перро на написання казки „Спляча красуня“. В одному з покоїв замка, де зібрана колекція воскових фігур, можна знайти скульптуру героїні казки.

🌐 Кам'яну глибу **АНЖЕ** не сплутаєш з жодним іншим замком у долині Луари – 17 овальних башт, з'єднаних потужними стінами, височіють над берегом ріки Мен. В епоху Ренесансу останній граф Анжуйський, Рене („Добрий король“), розбив охайно підстрижені сади, влаштував пташник та звіринець. У часи правління Людовика XIV, який віддавав перевагу полюванню у Шамборі, в Анже була влаштована в'язниця.

На цьому пам'ятки архітектури долини Луари не закінчуються. Є ще величезна кількість неперевершених архітектурних витворів та неповторних історій, свідками яких були „ріка-королева“ та її дітища – мовчазні кам'яні велетні минулих століть.

КРОСВОРД „НЕВІДОМА ФРАНЦІЯ”

Катерина Медичі

Франциск I

Кардинал Рішельє

Жан-Жак Руссо

Генріх II

Карл VIII

Діана де Пуатьє

Леонардо да Вінчі

ШарльПерро

Мадам Дюпен

Карл VII

1. 2.

3.

5.

6.

4.

8.

7.

9.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ:

1. Замок, на території якого поховано Леонардо да Вінчі.
3. Мисливська резиденція Франциска I, відома сходами, які спроектував Леонардо да Вінчі.
4. Ріка-королева Франції.
7. Замок, також відомий як „Дамський”.
9. Стародавні племена, які мешкали в околицях ріки Луари.

ПО ВЕРТИКАЛІ:

2. Колишня королівська резиденція, на стінах якої можна побачити дикобраза та саламандру.
5. Так називають французів, що живуть у печерах.
6. Країна, на території якої протікає річка Луара.
7. Замок, де відбулася знакова для Франції подія - зустріч Жанни д'Арк і дофіна Карла VII.
8. Замок, який надихнув Шарля Перро на створення казки „Спляча красуня”.

Науменко Ірина Анатоліївна,
учитель географії

КЗО „СЗШ № 62” ДМР Дніпропетровської області,
фіналіст III Всеукраїнського Інтернет-конкурсу „УЧИТЕЛЬ РОКУ-2018”
за версією науково-популярного природничого
журналу „КОЛОСОК” у номінації „ГЕОГРАФІЯ”

